

4. Бігун В. С. Правова антропологія // Юридична енциклопедія в 6 т. / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998 – Т. 5: П-С. – 2003. – С. 34–36.
5. Бігун В. С. Людина в праві: аксіологічний підхід / рукопис дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності «філософія права» (12.00.12). – К.: Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького, 2003. – 220 с.
6. Брюггер, Вінфрід. Образ людини у концепції прав людини // Проблеми філософії права. – 2003. – Т. I. – С. 136–146.
7. Горбатенко В. П., Кукуруз О. В. Гуго Густав // Юридична енциклопедія в 6 томах / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова) та ін. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – Т. 6. – С. 564–565.

Коваль О. Й.,
 слухач магістратури
*(Дніпропетровський державний
 університет внутрішніх справ)*

Науковий керівник –
 кандидат філософських наук, доцент
Підлісний М.М.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОР В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Метафора присутня практично у всіх сферах людської діяльності. Вона дозволяє невідоме висловити через відоме, абстрактне звести до наочного. Метафори використовуються в юридичній науці та практиці, правових текстах. З їх допомогою неспостережувані теоретичні об'єкти переводяться з абстрактної мови формул на природну мову, створюються наукові терміни. Створюючи наочну картину, метафори породжують асоціації, що дозволяють вловити нового змісту зі старого, сприяють створенню і вираженню нових гіпотез. У мові права подібні вирази приймають характер термінів або стандартних, стереотипних виразів. У мові права вони сприймаються як засоби юридичної техніки, їх переносне значення відходить на другий план, і вони знаходять в новому контексті нового значення.

До числа термінів мови права, в основі утворення яких лежить метафора, можна віднести такі вирази, як «колгоспний двір», «юридична особа», «відмова», «джерело підвищеної небезпеки», «спадкоємець» та ін. Ці терміни утворилися внаслідок перенесення ознак одних предметів і явищ на інші, і вони сприймаються не в буквальному, а в спеціальному сенсі [1].

Метафоричними є такі вирази, які отримали в останні роки поширення в юридичній науці, як «правова матерія», «правова тканина» (автор їх – С. С. Алексєєв) «пласти правової матерії» та інші. За допомогою метафор не досягаються точність і адекватність наукової думки. Метафора в науці повинна мати місце виключно за наявності точних і коректних висловлювань думки. Вона може їх лише доповнювати, створюючи образність і наочність. Ухвалення метафори за істину веде до наукової помилки. Застосування фікцій і метафор, зазначає Г. Клаус, «має як позитивну, так і негативну сторони». Ця негативна сторона полягає не тільки в тимчасовому характері цих допоміжних засобів. Метафори, які лише на початку носять характер таких допоміжних засобів, при тривалому вживанні знаходять своє власне життя [1].

Метафори визначають правозастосовну практику: кримінологи сперечаються з приводу опису реагування на злочинність: боротьба або протидія, в конституційному праві обговорюються проблеми побудови правової держави.

Як показали дослідження лінгвістів Дж. Лакоффа і М. Джонсона метафора «важливий засіб подання та осмислення дійсності» [2]. У результаті метафору можна включити і до переліку засобів мислення, поряд з судженнями, аналогією та іншими. Метафоричність мислення досліджував один з найбільш цікавих вчених ХХ століття Грегорі Бейтсон. В основі метафори лежить порівняння, аналогія. Про це свідчить навіть етимологія цього терміна. У перекладі з грецької мови «метафора» означає «перенесення». При використанні метафори «одна мовна одиниця всього лише займає місце іншої мовної одиниці, яка «матеріально» відсутня і виявляється лише «ідеально», за допомогою значення» [3]. Наприклад, бездокументарний цінний папір. Так само як слово «програш» в оповіданні позивача про судовий процес займає місце фрази «відмова в позовних вимогах».

Вже зараз можна висунути гіпотезу про те, що багато метафор в юридичній діяльності можуть бути вираженням юридичних конструкцій [4]. Щоб переконатися в здатності метафор висловлювати юридичні конструкції в науковому дослідженні досить відкрити будь-яку дисертацію: метафори, що прояснюють суть дослідження, там будуть напевно присутні. Що стосується законодавства, то тут можна виявити велику кількість стертих метафор, які тим не менш дуже впливають на правосвідомість.

Існують ситуації, коли юрист залишається незрозумілим навіть висловлюючись рідною мовою. Це викликано унікальністю досвіду кожного суб'єкта, відмінностями освітнього рівня, професійної специфікою. Метафора дозволяє в деякій мірі подолати відмінності, що перешкоджають ефективній комунікації.

1. Черданцев А. Ф. Логіко-мовні феномени в юриспруденції: монографія. – М.: Норма: ИНФРА-М. – 2012. – 320 с.
2. Алексєєв К. І. Метафора як засіб позначення інтенцій в тексті // Слово в дії. Інтент-аналіз політичного дискурсу / Під. ред. Т. Н. Ушакової, Н. Д. Павлової. – СПб: Алетейя. 2000. – С. 127.
3. Алексєєв К. І. Метафора як засіб позначення інтенцій в тексті // Слово в дії. Інтент-аналіз політичного дискурсу / Під. ред. Т. Н. Ушакової, Н. Д. Павлової. – СПб: Алетейя. 2000. – С. 180.
4. Тарасов Н. Н. Юридичні конструкції в праві і науковому дослідженні (методологічні проблеми) // Російський юридичний журнал № 3. 2000. – С. 25.

Мармуга О. О.,
курсант 2 курсу
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

Науковий керівник –
кандидат психологічних наук, доцент
Шинкаренко І.О.

СЕМІОТИКА В ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Семіотика (семіологія) (від грецьк. *semion* – знак) – наука про функціонування інформаційних знакових систем, за допомогою яких здійснюється спілкування в людському середовищі (природна мова, система мистецьких та наукових, у т.ч. формалізованих, засобів передачі думок та почуттів, система жестових, світлових, тактильних, звукових, речових та ін. сигналів побутового, обрядового, сакрального характеру тощо).

Семіотика проникає практично в усі сфери нашого життя, саме через предмет свого дослідження та вивчення знаку.

Ця наука розробляє поняття знака, мови, символу, мовного знака, до яких ми звертаємось в нашому повсякденному житті і з якими ми знайомимося, вивчаючи психологію, мовознавство, логіку, філософію, мистецтво. Ми постійно використовуємо семіотику, часто не віддаючи собі звіту в тому, що вона відноситься до області особливої науки. Визначення семіотики в загальному вигляді можна виразити таким чином: **семіотика** – це наука про знаки і знакові системи, вона аналізує природу, властивості і функції знаків, вказує шляхи їх розвитку, класифікує види знаків.

Розвиваючись з'являється семіотика мистецтва, семіотика кіно і театру, семіотика міського простору, семіотика літератури, семіотика реклами.

Варто зробити акцент на тому, яку роль семіотика відіграє у сфері правоохоронної діяльності, а саме в діяльності патрульної поліції.